Геннадій Андрощук,
кандидат економічних наук, доцент,
головний науковий співробітник
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ СУДИ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПОЛЬЩІ: ОРГАНІЗАЦІЯ, ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ЗМІНИ У ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Розвиток та цифрова трансформація суспільства, поява новітніх технологій потребує якісного та ефективного захисту винаходів, корисних моделей, промислових зразків, торговельних марок, топографій інтегральних мікросхем, комп'ютерних програм та інших об'єктів інтелектуальної власності. Нині поява принципово нових інформаційних технологій у сфері промислової власності та об'єктів авторського права, встановлення тісних міжнародних господарських зв'язків, а також фундаментальна роль товарів та послуг з високою доданою вартістю в світовій економіці, зробили як ніколи важливою необхідність ефективного захисту прав інтелектуальної власності

Спеціалізовані суди, які розглядають спори у сфері інтелектуальної власності, існують у багатьох країнах Європи, зокрема у Німеччині, Франції, Швейцарії, Великобританії та інших. Їх діяльність позитивно вплинула на якість та строки розгляду справ такої категорії у згаданих країнах.

Проте, місце цих судів у системі судоустрою, вимоги до суддів, категорії справ, що розглядають ці суди, у кожній країні мають свої відмінності з урахуванням національних особливостей кожної країни. Питання функціонування судової влади та спеціалізованих судів у системі судоустрою були предметом дослідження багатьох провідних вчених та практиків, зокрема, Г. Андрощука, І. Бенедисюка, Ю. Бошицького, О. Блажківської, М. Галянтича, О. Дорошенка, І. Коваль, Ю. Капіци, А. Кодинця, О. Орлюк, Н. Мироненко, М. Потоцького, Р. Шишки, О. Штефан, Т. Ярошевської та ін.

Водночас, питання функціонування судової влади та спеціалізованих судів з інтелектуальної власності у системі судоустрою Республіки Польща (РП) їх роль у систематизації та кодифікації законодавства вивчені недостатньо. Частково ці питання були розглянуті авторами в роботі [1].

З процедурного погляду кодифікація є найскладнішим видом систематизації, бо передбачає змістовне перероблення нормативно-правових актів, що полягає в усуненні розбіжностей між правовими нормами, скасуванні застарілих та прийнятті нових норм, що

регулюють ту саму сферу суспільних відносин, мають і однаковий предмет, і спільні методи регулювання, на основі чого створюється новий кодифікований нормативно-правовий акт. Проте саме систематизація дозволяє досягнути більшої внутрішньої узгодженості та термінологічної єдності, виявити й ліквідувати прогалини в правовому регулюванні, застосувати єдині підходи до регулювання окремих об'єктів інтелектуальної власності, провести уніфікацію норм тощо [1, с. 97].

Розглянемо більш докладно питання організації та функціонування судової влади (на прикладі спеціалізованих судів з інтелектуальної власності) в системі судоустрою Республіки Польща.

Сейм Республіки Польща 13 лютого 2020 р. ухвалив Закон про внесення змін до Закону — Цивільний процесуальний кодекс (ЦПК) та деякі інші закони. Проект був спрямований на створення окремих організаційних підрозділів у рамках єдиної судової системи, які б займалися справами в галузі авторського права і суміжних прав, промислової власності та пов'язаними з ними справами про недобросовісну конкуренцію.

1 липня 2020 р. набули чинності зміни до ЦПК у сфері спеціалізованого судочинства у справах, пов'язаних із правами інтелектуальної власності (ІВ). Рушійною силою для внесення змін стала необхідність виконання Директиви 2004/48/ЄС Європейського парламенту та Ради від 29 квітня 2004 р. про захист прав інтелектуальної власності у польській правовій системі та забезпечення судового захисту цих прав у межах єдиної та спеціалізованої судової системи. Насправді це означає судову реформу. Було створено не лише спеціалізовані в цій галузі суди, а й запроваджено нові правові інструменти, що дозволяють більш ефективно розглядати справи такого типу [2–4]**.**

Судова система з вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності до 30 червня 2020 р. була організована таким чином: справи про порушення прав інтелектуальної власності віднесено до юрисдикції судів загальної юрисдикції та Верховного суду, справи про порушення прав промислової власності, що виникли внаслідок подання скарг на рішення Патентного відомства РП, було розглянуто Воєводським адміністративним судом у Варшаві та Вищим адміністративним судом, справи стосовно товарних знаків Співтовариства та промислових зразків Співтовариства розглядалися спеціально створеним 22-м відділенням Окружного суду у Варшаві — Судом з товарних знаків та промислових зразків Співтовариства ЄС.

Слід зазначити, що до 30 червня 2020 р. справи про заяву щодо визнання недійсним або відкликання права допускалися лише у

Польському патентному відомстві. З іншого боку, зустрічний позов про визнання недійсним товарного знака та промислового зразка, який став підставою для нападу, розглядався в Окружному суді Варшави. Таким чином, виникла ситуація, коли між тими самими сторонами одночасно велося два розгляди, оскільки відповідач, бажаючи оскаржити дійсність закону, на якому ґрунтувався позов, був змушений порушити подальший розгляд. Роздробленість судової системи у справах у сфері інтелектуальної власності не тільки не сприяла забезпеченню судового захисту прав інтелектуальної власності, а й спричинила те, що цей захист не відповідав практичним потребам правовласників.

Суди з прав інтелектуальної власності [2–4]. Для цілей розгляду справ у сфері інтелектуальної власності було виділено спеціальні організаційні підрозділи, повноваження яких буде обмежене лише справами у сфері «інтелектуальної власності». Ці підрозділи були створені в окружних судах у Гданську, Любліні, Познані та Варшаві, а також у апеляційних судах у Познані та Варшаві. Перелік справ, підвідомчих цим судам, посилається на ст. 2 пункт 8 Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14 липня 1967 р. Конвенцією про заснування ВОІВ інтелектуальною власністю визнані права на конкретні об'єкти (п. 8, ст. 2): «...інтелектуальна власність включає права, що відносяться до: літературних, художніх і наукових творів (охороняються авторським правом); виконавчої діяльності артистів, звукозапису, радіо- і телевізійних передач (охороняються як суміжні права); винаходів, наукових відкриттів, промислових зразків, товарних знаків (охороняються патентним правом і правом промислової власності), а також до захисту від недобросовісної конкуренції (охороняються відповідно до антимонопольного закону); а також усі інші права, що відносяться до інтелектуальної діяльності, у виробничій, науковій, літературній і художній галузях».

Такий перелік справ, переданих на вирішення судів з інтелектуальної власності, означає, що ці суди будуть компетентні розглядати всі справи в галузі права промислової власності, авторського права і суміжних прав, а також розгляди, пов'язані з правами на нематеріальну власність, справ, пов'язаних з недобросовісною конкуренцією чи захистом особистих прав підприємців чи правовласників.

Зміни також передбачають, що всі справи про інтелектуальну власність підвищеного ступеня складності в технічній сфері, тобто. справи стосовно програм для ЕОМ, комерційної таємниці технічного характеру, корисних моделей, винаходів, топографій інтегральних мікросхем, сортів рослин будуть розглядатися в спеціальному підрозділі, організованому при Окружному суді м. Варшави.

Слід зазначити, що поряд із виділенням вищезгаданих суди з інтелектуальної власності, Суд ЄС з товарних знаків та Суд Співтовариства з промислових зразків припиняють своє існування, а їх повноваження були передані новоствореним судам, згаданим вище. Розгляд справ у судах з інтелектуальної власності має бути покладено на суддів, які мають компетенцію та знання в галузі права інтелектуальної власності (у т. ч. промислової) та боротьби з недобросовісною конкуренцією.

Положення ЦПК із внесеними змінами залишають за районними судами предметну юрисдикцію з питань інтелектуальної власності (ст. 479.90 ЦПК). Відповідно до Постанови Міністра юстиції від 29 червня 2020 р. у наступних судах створено відділи інтелектуальної власності:

- Районний суд у Гданську розглядає справи, що перебувають у юрисдикції районних судів у Бидгощі, Ельблонзі, Кошаліні, Ольштині, Слупську, Торуні та Влоцлавеку;
- Окружний суд у Катовицях розглядає справи, що знаходяться в юрисдикції окружних судів у Бельсько-Бялі, Ченстохові, Глівицях, Кракові, Новому Сончі, Ополе, Рибнику та Тарнові;
- Окружний суд у Любліні розглядає справи, підсудні окружним судам у Кельці, Кросно, Перемишлі, Радомі, Жешуві, Седльці, Тарнобжезі та Замості;
- Окружний суд у Познані розглядає справи, що знаходяться в юрисдикції окружних судів у Гожуві-Велькопольському, Оленя-Гурі, Каліші, Коніні, Легниці, Лодзі, Серадзе, Щеціні, Свидниці, Вроцлаві та Зелена-Гурі;
- Районний суд у Варшаві розглядає справи, підсудні районним судам у Білостоці, Ломжі, Остроленці, Петркуві-Трибунальському, Плоцьку, Сувалках та Варшаві-Празі у Варшаві.

Представництво. Нові правила також запроваджують зобов'язання замінити у судових розглядах в галузі інтелектуальної власності, вартість якої буде вищою за 20 тис. злотих, адвоката, юрисконсульта та патентного повіреного. Це зобов'язання також поширюється на провадження у Верховному суді. Проте суд матиме право звільнити сторону (за заявою чи за посадою) від обов'язкового представництва у судовому процесі у ситуації, коли складність справи чи інші обставини не виправдовують обов'язкового представництва.

Конкретні правові інструменти. У рамках окремого провадження у сфері інтелектуальної власності було запроваджено такі правові інструменти для забезпечення або отримання доказів:

• Заява про забезпечення доказів — цей захід може бути застосований як до порушення справи, так і в ході провадження до закриття провадження в суді першої інстанції. Воно може бути спря-

моване не тільки підсудній, але й іншій особі, у розпорядженні якої знаходиться конкретний засіб доказування або може забезпечити його забезпечення. Зважаючи на те, що установа безпеки створює ризик отримання конфіденційної інформації, що має значення для конкуренції, суд зрештою визначає обсяг забезпечення та спосіб його використання. Для отримання забезпечення уповноважена сторона повинна буде обґрунтувати свою вимогу та продемонструвати законний інтерес у забезпеченні. Слід зазначити, нові правила запровадили досить широке розуміння поняття «правовий інтерес»: відсутність запитаного забезпечення унеможливлює або серйозно утруднене цитування або доказ важливих фактів, існує ризик знищення доказів, зволікання в отриманні доказів може унеможливити або надмірно утруднити досягнення мети збору доказів, з інших причин виникає потреба констатувати поточний стан справ.

• Заява про розкриття або видачу доказів — цей захід може бути застосований позивачем, який обґрунтував вимогу вимогою до відповідача оголошення або видачі доказів, які перебувають у його розпорядженні. Ухилення від виконання судового наказу про розкриття або видачу доказів або знищення доказів відповідачем з наступними наслідками: висновок суду про те, що факти, що підлягають встановленню цими доказами, вже встановлено, та зобов'язати відповідача відшкодувати витрати на всі процесуальні дії повністю або частково, незалежно від результату справи.

• Запит інформації — нові правила уніфікують правила т.зв. «Інформаційна вимога», яка досі регулювалася у різних правових актах. Відповідно до нових положень суд може до порушення справи про порушення або в ході розгляду до закінчення слухання справи в першій інстанції за заявою уповноваженої сторони, яка подала достовірні обставини, що свідчать про порушення, викликати порушника, надати інформацію про походження та мережі розповсюдження товарів чи послуг, якщо це необхідно для подання претензії. Запитуючи інформацію, яка має бути надана до початку провадження у справі про порушення, суд покладає на уповноважену сторону обов'язок порушити справу про порушення не пізніше одного місяця з дня виконання рішення про надання інформації.

Особливі види дій. У справах інтелектуальної власності можна назвати такі види дій: взаємні у справах про порушення права на товарний знак або промисловий зразок допускається, якщо вона включає заяву про визнання недійсною або відкликання права охорони на товарний знак або включає заяву про визнання недійсним права на реєстрацію промислового зразка (поки можливо тільки Патентним відомством РП), для встановлення

того, чи не порушують дії, вжиті або плановані позивачем, патент, право на додаткову охорону, право на охорону товарного знака або право на реєстрацію, про визнання недійсним або анулювання права на охорону товарного знака або права на реєстрацію, визнання недійсним права на реєстрацію промислового зразка.

Підсумки змін. Закон передбачає набір 22 суддів, 22 помічників та 44 посадових осіб у районних судах, а також 4 суддів, 4 помічників та 8 посадових осіб в апеляційних судах. На думку Міністерства юстиції, така зміна необхідна, оскільки з'являються все більше судових позовів щодо авторського права та інтелектуальної власності.

Підсумовуючи, поправки до ЦПК запроваджується довгоочікуваний постулат підприємців, згідно з яким вирішення справ щодо інтелектуальної власності має здійснюватися лише судами, підготовленими до цього за змістом та організацією, з одночасним використанням таких заходів правового захисту, які б полегшили реалізацію цих прав уповноваженими особами. Нові нормативні акти стандартизують низку заходів захисту, які раніше були відомі іншим нормативним актам, але через їхню розрізненість у правовій системі, тобто в авторському праві чи законодавстві про промислову власність, вони не використовувалися належним чином для забезпечення належного захисту правовласників. Тож у перелічених змінах слід бачити можливість вдосконалення судового провадження з предмету інтелектуальної власності.

28 червня 2022 р. у Варшаві відбулася конференція «Два роки функціонування судів інтелектуальної власності в Польщі» (Dwa lata funkcjonowania Sądów Własności Intelektualnej w Polsce), присвячена дворічному функціонуванню судів з інтелектуальної власності [5]. У конференції взяли участь представники Міністерства юстиції, президент Патентного відомства, професора, які займаються питаннями інтелектуальної власності, судді, які розглядають справи в судах інтелектуальної власності, юрисконсульти, патентні повірені, а також представники асоціацій роботодавців. Дискусія була організована Патентним відомством РП у співпраці з Інститутом юстиції. Судді представили актуальну судову практику та позицію судів щодо спірних питань серед юристів-практиків, таких як друковані листи, надання інформації та забезпечення доказів, та розкрили специфіку своєї роботи у судах з інтелектуальної власності. Дискусію також викликала запланована реформа загальної судової системи та пов'язана з цим побоювання ліквідації судів з інтелектуальної власності. Однак запевнення були надані, зокрема, представником Міністерства юстиції про те, що суди не будуть закриті, і що розглядається питання збільшення кількості судів з інтелектуальної власності. Відзначено, зокрема, добрі результати першого повного року роботи судів з інтелектуальної

власності та зростання кількості нових справ у поточному році. Два роки роботи спеціалізованих судів з інтелектуальної власності виявились успішними. Середня тривалість судових розглядів становила 4,48 місяця 2020 р., коли норми почали діяти. Для порівняння, у 2021 р. середня тривалість провадження у справі скоротилася до 4,18 місяця, а в першому кварталі цього року — до 3,2 місяці. Завдяки спеціалізації суддів відбулось значне прискорення розгляду справ. У першій інстанції по всій країні ухвалюють рішення понад десяток спеціалізованих суддів. За перший рік повноцінного функціонування судів з ІВ у них було порушено 2 746 справ, а лише за перший квартал поточного року — 1 099 справ, що складає 40 % минулорічного показника. Це також свідчить про зростання довіри до судів з інтелектуальної власності. У 2021 р. лише Варшавський суд отримав близько 1000 справ, швидкі терміни їх вирішення — близько 4 місяців — на думку учасників дискусії, підтвердили, що рішення про створення спеціалізованих судів з інтелектуальної власності були кроком у правильному напрямку та сприяли професіоналізації судової влади [5].

Президент Патентного відомства РП Едіта Дембі-Сівек також звернула увагу на цей аспект, наголосивши на взаємодоповнюваності діяльності Патентного відомства та ефективного функціонування судів з інтелектуальної власності, що дозволяє ефективно захищати права інтелектуальної власності, права власності у підприємців. Ситуація, коли сторони знають, що суддя, який розглядає спір, має досвід застосування правил у цій сфері, істотно підвищує рівень правової визначеності. Це також дозволяє формувати напрям юриспруденції та практики судового розгляду. Обговорювались також пропозиції щодо надання експертної технічної підтримки судам з інтелектуальної власності, щоб прискорити розгляд та забезпечити однаковість рішень. Технічний експерт є ідеальним рішенням для поки що слабко функціонуючого інституту судових експертів. Зважаючи на те, що багато суддів ставляться до висновку судового експерта як до безперечного оракула, що має вирішальний вплив на результат спору, тому створення інституту технічних експертів має вирішальне значення для забезпечення належного функціонування спеціалізованих судів [5, 6].

Учасники конференції вернули особливу увагу на необхідність гармонізації практики судів з інтелектуальної власності, використання інституту підготовчого засідання, а також доступності ухвал судів з інтелектуальної власності шляхом публікації їх знеособлених версій. Занадто великі відстані від місця проживання сторін до судів (яких на даний момент всього 5) у сьогоднішніх економічних реаліях змушують ставити питання про збільшення кількості судів з інтелектуальної власності, наприклад у таких центрах як Вроц-

лав чи Краків. Це підтверджується також часом очікування слухання, особливо апеляційного розгляду, що становить близько року. Справи щодо інтелектуальної власності — це найчастіше справи про порушення виключних прав, які необхідно вирішувати тут і зараз, а не за кілька років, коли уповноважена сторона — позивач зазнала таких величезних збитків, що навіть виграш їх не компенсує. Ще одним практичним питанням є робота секретаріатів судів, які у провадженні за заявами про захист часто припускаються помилок, що полягають у тому, що механічно зобов'язаним вручаються як заяви, так і рішення, у т. ч. рішення про відхилення таких заяв. У випадках, коли ці положення повинні бути вручені судовим приставом (наприклад, при накладенні арешту на товар), це відбувається не лише з порушенням правил, а й може призвести до труднощів у досягненні цілей забезпечення з погляду кредитора. Підсумовуючи, учасники конференції наголосили, що технологічний розвиток та залучення великих інвесторів до Польщі в галузі інновацій потребує ефективного та дієвого захисту інтелектуальної власності, що гарантується судами з інтелектуальної власності [5].

Нові зміни до цивільно-процесуального законодавства [7]. 22 березня 2023 р. Президент Республіки Польща підписав поправку до Цивільного процесуального кодексу, а 31 березня 2023 р. акт був опублікований у Віснику законів Республіки Польща (пункт 614), який вносить структурні зміни у сферу надання тимчасової охорони у справах про інтелектуальну власність. Закон набуде чинності (переважно) через три місяці після опублікування, тобто 1 липня 2023 р. Кого він стосується? Поправка до Цивільнопроцесуального кодексу (КРС) поширюється на всіх підприємців, які володіють правами інтелектуальної власності, дійсними та діючими на території Польщі (включаючи торговельні марки ЄС та промислові зразки Співтовариства). Нові правила поширюються на інтелектуальну власність як великих суб'єктів ринку, так і середніх чи малих підприємців. Приклади спорів щодо інтелектуальної власності: копіювання або імітація продукту чи його упаковки, оманлива реклама, оманливе використання знаків, розповсюдження, відтворення, надання твору без згоди або перевищення ліцензії, онлайн-піратство, торгівля товарами, позначеними контрафактною торговою маркою , визначення авторства винаходу, використання чужого охоронюваного винаходу, копіювання бази даних.

Положення про забезпечення позовів у справах інтелектуальної власності. 1 липня 2023 р. набули чинності положення поправки до Цивільного процесуального кодексу, які змінили правила подання заяв щодо забезпечення позовів у справах інтелектуальної власності. На що слід звернути особливу увагу у зв'язку зі змінами, що вносяться.

Шестимісячний термін подання заяви на забезпечення. Принципова зміна у забезпечувальному провадженні, що відбулася відповідно до поправки до ЦПК, полягає у введенні шестимісячного строку для подання заяви про забезпечення вимог. Відповідно до ст. 755 § 2 3 ЦПК» з питань, перерахованих у ст. 479 89 суд відхиляє заяву про надання забезпечення, якщо її подано через 6 місяців з дня, коли стороні або учаснику процесу стало відомо про порушення його виключного права .

Зазначені вище питання стосуються захисту авторських та суміжних прав, прав промислової власності та інших прав на нематеріальні активи (питання інтелектуальної власності). До справ інтелектуальної власності, передбачених положеннями (ст. 479 89 ЦПК), належать також питання, пов'язані з запобіганням і боротьбою з недобросовісною конкуренцією, захистом прав особистості тією мірою, як це стосується використання особистих прав з метою індивідуалізації, реклами або просування підприємця, товарів або послуг, а також захисту прав особи у зв'язку з науковою чи винахідницькою діяльністю.

Це питання, що розглядаються в процесуальному провадженні, тому дивує використання законодавцем альтернативи «сторона чи учасник», оскільки йдеться про учасника процесу лише у разі несудового провадження. Введення жорсткого терміну подання заяви про забезпечення вимог викликає певні сумніви, оскільки негнучкість підходу у цьому питанні може не забезпечити достатній захист уповноваженої особи, не даючи їй достатньо часу для вжиття заходів, у цьому випадку підготувати та подати заяву. При цьому після закінчення зазначеного шестимісячного терміну спеціалізований суд з питань інтелектуальної власності повинен відхилити заяву, діючи *ex officio*. Тому немає можливості взяти до уваги, наприклад, конкретні обставини тієї чи іншої справи та застосувати, наприклад, застереження про зловживання правами, навіть якщо для цього є явні підстави. З іншого боку, шестимісячний термін обчислюється від дня, коли стороні стало відомо про порушення її виняткового права. Така форма регулювання означає, що вищезгадане відхилення судом заяви *ex officio* може виявитися скрутним. Варто звернути увагу на зміст положення ст. 736 § 1 ЦПК, яка не вимагає від сторони вказувати у заяві про забезпечення строк, що минув з дня, коли стороні стало відомо про порушення. Зрозуміло, відповідно до ст. 736 § 5 ЦПК, у заяві мають бути зазначені відомості про те, чи ведеться чи розпочато провадження про визнання виняткового права недійсним, чи заяву про непоінформованість про таке провадження, але прямо вказувати не потрібно, коли було порушено таке окреме провадження. Структура нового положення, здається, передбачає, що суд, який розглядає заяву про заборону,

повинен визначити *ex officio* всі обставини, які дозволять йому оцінити, чи минуло шість місяців з дня, коли стороні стало відомо про порушення її виключного права.

Варто наголосити, що застосування нової ст. 755 § 23 може лише визнати недійсним надання забезпечення, але не виключає можливості прийняття позову. У цьому випадку застосовуватимуться загальні положення про строки позовної давності та обов'язкові строки.

Змагальний характер провадження щодо забезпечення позовів [7]. Ще однією важливою зміною, яка набирає чинності з липня 2023 р. в частині провадження у справах про забезпечення позовів, є запровадження принципу змагальності, тобто принципу, згідно з яким обидві сторони мають право висловлювати свою точку зору. На виконання ст. доповнено положення. 755 § 2 2 ЦПК, суд забезпечує після заслуховування зобов'язаної особи, за винятком випадків, коли необхідно негайно прийняти рішення за заявою. Це не стосується способів забезпечення, які повністю підлягають виконанню судового приставу або передбачають встановлення примусового управління над підприємством чи сільськогосподарським господарством або закладом, що входить до складу підприємства чи його частини чи частини сільськогосподарського підприємства проведення.

Нове становище, безумовно, позитивно вплине на хід забезпечувального провадження, забезпечивши зобов'язаній стороні можливість бути заслуханою та гармонізувавши підходи судів. Більше того, слід оцінити, що це добрий крок на шляху адаптації польських правил до тих, що діють в інших країнах ЄС. В обґрунтуванні проекту поправки вказується, що це положення є реакцією на несприятливе явище зловживання інститутом забезпечення вимог у випадках порушення прав інтелектуальної власності, що, отже, може бути ефективним усуненням або суттєвим обмеженням конкуренції. Це є суттєвим порушенням загального принципу, за яким охоронне доручення видається без участі зобов'язаної сторони. Отже, нині у питаннях інтелектуальної власності діє правило: прислухатися до зобов'язаної сторони. Єдиним винятком є ситуація, коли потрібний негайний дозвіл програми безпеки. Це нечітка фраза, яка залишає суду, який розглядає заяву про забезпечення, певну свободу в оцінці фактів, що становлять підставу заяви.

Обґрунтованість позову та ймовірність визнання виключного права недійсним [7]. Поправка до ЦПК від 9 березня 2023 р. з 1 липня 2023 р. також внесла нове положення щодо оцінки ймовірності пред'явлення позову у справах інтелектуальної власності. Відповідно до нової доданої ст. 730 1 § 1 1 ЦПК з питань, зазначених у ст. 479 89 при оцінці обґрунтованості позову суд враховує ймовірність визнання виключного права недійсним в іншому про-

вадженні. Ця обставина визначається на підставі інформації сторін, якщо вона не відома суду *ex officio*. Відповідно до поправок, уповноважена особа повинна зазначити у поданій заяві інформацію про наявність чи наявність провадження за визнанням виключного права недійсною, або включити заяву сторони чи учасника процесу про незнання такого провадження. Суд зобов'язаний перевірити, чи висока ймовірність визнання права недійсним у такій ситуації, і якщо так, відмовити у задоволенні заяви про забезпечення позову.

Підсумовуючи зазначимо, що зміни у правилах охоронного провадження покликані сприяти зниженню кількості необґрунтованих заяв про забезпечення позовів щодо порушення прав інтелектуальної власності. Водночас вони також введуть у судочинство важливий принцип змагальності, що може сприяти обмеженню часто надлишкового захисту, що надається позивачам у рамках забезпечення, та прискорить процес розгляду таких судових справ. Враховуючи вищевикладене, зміни, внесені до нормативних актів відповідно до поправки до ЦПК від 2023 р., слід визнати позитивними.

Стандарти ЄС. Водночас, слід зазначити, що внесені нині до польського цивільного процесу зміни, які ставлять процесуальне рішення щодо надання забезпечення вимог у справах про інтелектуальну власність залежно від оцінки стійкості виключного права, що підлягає примусовому виконанню, не є новаторським рішенням з європейської точки зору. Наприклад, у Німеччині стандарт у цьому відношенні довгий час був набагато суворішим, оскільки, згідно з місцевою практикою, забезпечення вимог могло бути надано лише в тому випадку, якщо дійсність виключного права була раніше підтверджена іншим рішенням (наприклад, рішенням заперечення або рішенням суду). Однак це було зустрінуто негативною оцінкою Судом Європейського Союзу, який у своєму рішенні від 28 квітня 2022 р. (номер посилання C-44/21) чітко наголосив, що така судова практика встановлює вимогу, яка позбавляє будь-якої ефективності. (Ефект утиліти) ст. 9 розділ 1 літера (a) Директива 2004/48/ЕС Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 р. про захист прав інтелектуальної власності. Отже, Суд підтвердив, що доти, доки виключне право залишається формально чинним, воно має користуватися повним обсягом захисту, гарантованим, зокрема, зазначеною директивою. У цьому світлі польське цивільно-процесуальне рішення відповідає стандарту, встановленому прецедентним правом ЄС.

А як в Україні? У судовій системі України Вищий суд з питань інтелектуальної власності, або IP-суд — вищий спеціалізований суд формально створений 29 вересня 2017 р. Відповідно до ст. 147 Закону «Про судоустрій і статус суддів» 13 лютого 2020 р. здійснено державну реєстрацію новоутвореної юридичної особи — Вищого

суду з питань інтелектуальної власності, про що внесено запис до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Місцезнаходження юридичної особи: м. Київ, вул. Липська, буд. 18/5. У 2019 р. Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» було визначено видатки на Вищий суд з питань інтелектуальної власності, його апарат та здійснення правосуддя, а у 2020 р., призначено тимчасового виконувача обов'язки керівника апарату.

Майже п'ять років тривають заходи стосовно забезпечення функціонування Вищого суду з питань інтелектуальної власності та представництва такого суду як органу державної влади у відносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами. На жаль, в Україні в суперечках у сфері інтелектуальної власності всі дороги ведуть ... до Києва. А розглядати справи будуть судді, більшість яких не має спеціальної освіти у сфері інтелектуальної власності.

Список використаних джерел:

1. Андрощук Г. О., Дорошенко О. Ф. Кодифікація права промислової власності Польщі: аналіз основних положень нового законопроекту. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 4. С. 89–99.

2. Геннадій Андрощук. Створення спеціалізованих судів у сфері інтелектуальної власності Польщі. URL: https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/stvorennya-specializovanih-sudiv-u-sferi-intelektualnoyi-vlasnosti-polshchi.html.

3. Геннадій Андрощук. В Польщі інтелектуальною власністю займатимуться п'ять судів. URL: https://yur-gazeta.com/golovna/v-polshchi-intelektualnoyu-vlasnistyu-zaymatimutsya-pyat-sudiv.html.

4. Геннадій Андрощук Спеціалізовані суди з інтелектуальної власності: практика Польщі і України. *Інтелектуальна власність в Україні*. 2020. № 2. С. 33.

5. Dwa lata funkcjonowania Sądów Własności Intelektualnej w Polsce. URL: https://www.adwokatura.pl/konferencje-i-szkolenia/dwa-lata-funkcjonowania-sadow-wlasnosci-intelektualnej-w-polsce/

6. Patrycja Rojek-Socha Eksperci pomogą sędziom od własności intelektualnej — MS szykuje zmiany. URL: https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/sady-wlasnosci-intelektualnej-propozycje-zmian,516054.html.

7. Przepisy o zabezpieczeniu roszczeń w sprawach własności intelektualnej — zmiany od 1 lipca 2023 r. URL: https://www.tgc.eu/publikacje/przepisy-o-zabezpieczeniu-roszczen-w-sprawach-wlasnosci-intelektualnej-zmiany-od-1-lipca-2023-r.